

זובידה ונוריאלי, את דו"חות הלמ"ס קראתם?

בון בונין 21.10.2021 20:00

המבחן העליון של יושר ויושרה אינטלקטואלית הוא היצמדות לעובדות מוצקות; כאשר יש מסד עובדתי איתן ומהימן, לגיטימי שיהיה מגוון של דעות ופרשנויות בנוגע אליו. לעומת זאת הבעת דעה תוך עיוות גמור של העובדות, וליתר דיוק, הסתה לשנאת מגזר שלם — המועצות האזוריות בכלל וההתיישבות הקיבוצית בפרט — היא תופעה פסולה.

המאפיין המרכזי של המאמר שפירסמו בעמודים אלה בני נוריאלי והני זובידה "הנה, תנסו: 'שכונת גבת' בעפולה" ("הארץ", 8.10) הוא ביסוסו על אוסף של טעויות אלמנטריות, חלקן מביכות ממש. מאחר שהנחות היסוד העובדתיות שלהם שגויות לחלוטין, ברור כי כל בניין-העל (הדמגוגי) שבנו הוא חסר כל ערך. דומה כי השנאה כלפי ההתיישבות בכלל והנמסים שלהם בפרט, "הקיבוצים" (בה"א הידיעה), טישטשה את ראייתם, ומאמרם כולו הוא אוסף של הטעויות, ילקוט-כזבים ממש.

הפרכת הטענות של נוריאלי וזובידה מחייבת להציג נתונים רשמיים, חלקם כמותיים. למשל בסוגיית תקבולי הארנונה שלא ממגורים (ארנונה מסחרית) משטחי השיפוט של רשויות מקומיות. סוגיה זו היא אחד מעמודי התווך בטענותיהם.

מי שקורא את המאמר, מתרשם כי "טייקון המועצה האזורית" — כלשונם — שולט בשטחי שיפוט אדירים, ולכן המועצות האזוריות נהנות מתקבולי עתק של ארנונה מסחרית. כך למשל, לפי המאמר, משרד הביטחון וצה"ל משלמים ארנונה בעיקר למועצות האזוריות.

יתר על כן, המועצות האזוריות, לדברי נוריאלי וזובידה, "ככל שכרסן תופחת, כך תאבון גדל" — ממש כמו תיאור של יהודי בקריקטורה אנטישמית. אלא שבחינה שיטתית של הכנסות הרשויות המקומיות בישראל (עיריות, מועצות מקומיות, מועצות אזוריות) מארנונה מסחרית, על יסוד הדו"חות הכספיים המבוקרים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), מלמדת כי אין שום בסיס עובדתי לטענה זו של נוריאלי וזובידה.

עיון בנתוני הלמ"ס מלמד כי אין אף לא מועצה אזורית אחת בין 20 הרשויות המקומיות בישראל שהן בעלות ההכנסה הגבוהה ביותר מארנונה מסחרית. כל הרשויות המקומיות המובילות בישראל בהכנסה מארנונה מסחרית הן אך ורק ערים (לפי הסדר: תל אביב, ירושלים, חיפה, פתח תקווה, אשדוד, ראשון לציון, באר שבע, רמת גן, הרצליה, נתניה, חולון, אשקלון, בני ברק, אילת, חדרה, רחובות, קרית גת, כפר סבא, רעננה, הוד השרון).

בשלב זה של הדיון, יהרהר הקורא האינטליגנטי באפשרות שגם אם אין מועצה אזורית ב-20 הרשויות המקומיות המובילות בהכנסות מארנונה מסחרית, הרי שיחסית לגודל אוכלוסייתן, ודאי ההכנסה לנפש מארנונה מסחרית גבוהה יותר במועצות האזוריות. אך לא דוברים ולא יער. מספר תושבי תל אביב היה, נכון לסוף 2019, כ-461 אלף איש ואשה. מספרם של תושבי כל המועצות

האזוריות בארץ היה כ-950 אלף איש ואשה, היינו — קצת יותר מכפליים ממספר תושבי תל אביב. מתברר כי סך ההכנסה המצטברת מארנונה מסחרית בכל המועצות האזוריות בארץ — 54 במספר — נמוכה משמעותית מסך ההכנסה מארנונה מסחרית של עיריית תל אביב (ראו טבלה).

הנתונים מאלפים. הם שומטים את הקרקע מתחת לטענה של נוריאלי וזובידה בדבר "השוד של אמצעי הייצור וניהול משאבי המדינה" על ידי המועצות האזוריות. שהרי, אם ההכנסה לנפש מארנונה מסחרית לכל תושב של תל אביב גדולה פי שלושה מזו של תושב מועצה אזורית בישראל, ברור כי טענתם היא כולה קש וגבבה.

גם בעיריות רבות אחרות ההכנסה הממוצעת לנפש מארנונה מסחרית גבוהה מההכנסה הממוצעת לנפש מארנונה מסחרית במועצות האזוריות (כ-1,705 שקל לנפש). הנתונים הרשמיים מלמדים כי במונחי הכנסה לתושב, סך הארנונה המסחרית לנפש בתל אביב או באילת או בהרצליה הוא כפול ויותר מסך הארנונה לנפש במועצות אזוריות. במלים אחרות, לא זו בלבד שעיקר הארנונה המסחרית בישראל איננה משולמת למועצות האזוריות, אלא שבמונחים של הכנסה לנפש, הארנונה המסחרית המשולמת לרשויות המקומיות בערים רבות גבוהה יותר בממוצע מזו המשולמת למועצות האזוריות.

הנתונים הכמותיים הופכים לפארכה מוחלטת את הטענה המליצית של נוריאלי וזובידה בדבר "פריווילגיה אשכנזית שמודעת לגמרי לפריווילגיותה". כיצד ניתן לקרוא בקולי קולות ל"תהליך דה-קולוניזציה של השוד הכלכלי-קרקעי הגדול בתולדות המדינה" כאשר מתברר כי ההכנסה הממוצעת לנפש, במונחי ארנונה מסחרית, באילת או בקרית גת גבוהה דרמטית מההכנסה המקבילה במועצות האזוריות?

ניקח לדוגמה את קרית גת. עיר זו נהנית מהכנסות אדירות של ארנונה מסחרית: כ-176.9 מיליון שקל בשנה. אין אף מועצה אזורית אחרת בארץ — גם לא המועצה האזורית תמר, שנאות נפשם של נוריאלי וזובידה — המתקרבת לסכום הזה (ויש לזכור כי המועצה האזורית תמר מתמודדת עם תופעת הבולענים חסרת התקדים, בנוסף לריחוקה הגיאוגרפי). ההכנסה הממוצעת של תושב קרית גת מארנונה מסחרית היתה ב-2019 3,100 שקלים לתושב.

לשם השוואה, המרחב הכפרי הסובב את קרית גת נמצא בשטח השיפוט של שלוש מועצות אזוריות: לכיש, שפיר ויואב. השוואת ההכנסה הממוצעת לתושב בקרית גת ובמועצות האזוריות האלה, מגלה כי ההכנסה לנפש בקרית גת היא יותר מכפולה מההכנסה לנפש במועצה האזורית שפיר, עם 1,500 שקל (16.8 מיליון שקלים סך הכל; ועם 11.2 אלף תושבים), ופי 4.5 מההכנסה לנפש במועצה האזורית לכיש, עם 685 שקל לנפש (8.7 מיליון שקלים סך הכל; ועם 12.7 אלף תושבים).

למעשה, ההכנסה לנפש בקרית גת מארנונה מסחרית גבוהה בכ-15% מהכנסה המקבילה במועצה האזורית יואב, העמוסה בקיבוצים, כמו נגבה, כפר מנחם ושדה יואב, שצמד האקדמאים לא מהסס לכנותם, "בית חרושת לביזה".

הרמה האינטלקטואלית הירודה של טענות נוריאלי וזובידה בולטת אפילו מקריאתם בסיום מאמרם: "הנה, תנסו: שכונת גבת בעפולה". המועצה האזורית הסובבת את העיר עפולה מדרום, מדרום-מזרח וממזרח היא גלבע. היא כוללת מושבי עובדים (חבל התענך), כפרים ערביים וקיבוצים — בית אלפא, בית השיטה, גבע, חפציבה, יזרעאל, עין חרוד איחוד ועין חרוד מאוחד.

הנתונים הכמותיים מובהקים: רוב מכריע של הארנונה המסחרית במרחב זה משולמת לעיריית עפולה ולא למועצה האזורית גלבע. הסכום המועבר לעיריית עפולה גבוה בהרבה מהסכום המועבר למועצה אזורית גלבע (92.1 מיליון שקל לעומת 25.9 מיליון שקל); ובעיקר: ההכנסה מארנונה מסחרית לתושב בעפולה — 1,700 שקל לשנה — יותר מכפולה מהארנונה לתושב במועצה האזורית גלבע — 830 שקל לשנה (ראו בטבלה).

הנתון הכמותי המרכזי המופיע לכל אורך המאמר של נוריאלי זובידה באשר לארנונה המסחרית במגזר העירוני הוא: "בדימונה וירוחם הסמוכות (למועצות האזוריות תמר ורמת נגב, ר"ר), יש כ-45 אלף תושבים, ושתיהן ביחד מקבלות כ-17 מיליון שקל מארנונה שאינה ממגורים". אלא שאין שום קשר בין קביעה זו — המצוצה מן האצבע — לבין האמת.

אלו הנתונים המעודכנים לשנת 2016 (ראו טבלה): בדימונה ובירוחם התגוררו נכון ל-2016 כ-43 אלף תושבים, אולם, בניגוד גמור לקביעת נוריאלי זובידה, שהכנסתן מארנונה שאינה למגורים היתה 17 מיליון שקל בשנה, האמת היא, שהכנסתן ב-2016 למשל, היתה 91 מיליון שקל — יותר מפי חמישה. שטח השיפוט של דימונה גדול מהשטח של מועצות אזוריות גדולות, כמו עמק חפר או משגב, וכולל את הקרייה למחקר גרעיני ואת בסיס נבטים, שמשלמים לה ארנונה. אז אחת משתיים: אם המחברים קראו את הדו"חות הכספיים והסתירו את המידע מהציבור, הרי שיש כאן הולכת שולל ממש; ואם הם לא קראו את הדו"חות הכספיים וסתם זרקו מספרים, הרי שיש כאן עלבון לאינטליגנציה.

זאת ועוד: כל בר בי רב ברשויות המקומיות בישראל יודע כי הנכסים המחויבים בארנונה הגבוהה ביותר, במונחי מ"ר מבונה, הם נכסים המסווגים כ"בנק". ארנונה לכל מ"ר המוחזק על ידי בנק בישראל עשויה להגיע ל-1,300–1,400 שקלים למטר רבוע לשנה. השטח המבונה החייב בארנונה המסווגת כ"בנקים וחברות ביטוח" (אין הפרדה לבנקים בלבד) בכל הארץ ב-2019 היה 902 אלף מ"ר. היחס בין שטחי הבנקים בערים לבין שטחי הבנקים במועצות האזוריות הוא 1:70, דהיינו, השטח המחויב בארנונה של בנק בערים גדול פי 70 (!) מהשטח המחויב בארנונה של בנק במועצות האזוריות. יוצא, איפוא, כי תושבי המועצות האזוריות הצורכים שירותים בנקאיים כמו כל יתר תושבי המדינה, מודרים כמעט לחלוטין מארנונה על הנכסים המניבים ביותר: בנקים.

בעוד שחלקם בכלל האוכלוסייה הוא כ-10%, פחות מ-1.5% מהארנונה המסחרית על הבנקים משולמת לתושבי המועצות האזוריות. יתר על כן, רובם המכריע של הנכסים המדינתיים — משרדי הממשלה, מפקדות צה"ל וזרועות הביטחון, התאגידים הסטטוטוריים (כמו משרדי המוסד לביטוח לאומי) והנהלות החברות הממשלתיות נמצאים בערים, ולא במועצות האזוריות.

חרף העובדה שחברי ההתיישבות הקיבוצית יצרו בארץ עשרות מפעלי תעשייה קיבוציים, עדיין ההכנסה הממוצעת לתושב מארנונה מסחרית, המתקבלת ברשויות מקומיות עירוניות רבות, עולה על זו של תושבי המועצות האזוריות. הטענות של נוריאלי זובידה הן צירוף רעיל של חוסר ידע וחוסר הבנה טוטאליים; מבחינתם האג'נדה מכתובה את העובדות. יש לעקור שקר זה — שורש פורה ראש ולענה — מן השורש.

עו"ד רוגין הוא מומחה במדיניות קרקעית ותכנונית במרחב הכפרי ועוסק שנים רבות בייצוג ההתיישבות

